

УДК: 330.101.5:338.1(477.73)

ТУРІАНСЬКА М.М.¹, КОРЕНЮК Л.В.²

¹ д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та фінансів Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика, м. Миколаїв; e-mail: m2659235@gmail.com ORCID:0009-0004- 7869- 5567

² к.е.н., доцент, доцент кафедри транспортних технологій та міжнародної логістики Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, e-mail: lusikorenyuk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3187-3288

ВВП ЯК ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Анотація. Мета. Оцінка валового внутрішнього продукту (ВВП) як інтегрального показника ефективності економічних процесів та інвестиційної активності у системі макро- і мікроекономічних взаємозв'язків, а також виявлення можливостей його використання для стратегічного планування розвитку Миколаївської області в умовах війни та у післявоєнний період. **Методика.** У роботі використовувалися такі методи наукового пізнання: метод аналізу й синтезу – для вивчення динаміки ВВП, структури доходів і витрат, інвестиційної активності; порівняння – для зіставлення макроекономічних показників Миколаївської області з іншими регіонами України та країнами ЄС; індукція та дедукція – для формулювання загальних висновків на основі окремих статистичних спостережень; системний підхід – для розробки комплексних стратегій диверсифікації економіки та розвитку інфраструктури; графічний метод – для візуалізації динаміки ВВП та ключових макроекономічних тенденцій. **Результати.** Визначено ключові чинники, що впливають на динаміку ВВП Миколаївської області: рівень безробіття, інфляція, зовнішня торгівля, інвестиційна активність та державна політика. Доведено, що зниження безробіття та релокація бізнесу позитивно впливають на регіональний ВВП. Обґрунтовано, що експортна орієнтація аграрного сектору робить економіку регіону вразливою до зовнішніх шоків, а модернізація інфраструктури та диверсифікація економіки є необхідними умовами стабілізації. **Наукова новизна.** Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі ВВП як інтегрального показника економічної ефективності з урахуванням регіональної специфіки Миколаївської області. Вперше систематизовано взаємозв'язки між макро- та мікроекономічними факторами в умовах війни та обґрунтовано стратегічні напрями розвитку регіональної економіки: диверсифікація, розвиток блакитної економіки, інноваційні підходи та зміцнення людського капіталу. **Практична значимість.** Практична значимість дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування для оптимізації економічної політики, розробки стратегій інвестиційного розвитку, модернізації інфраструктури та інтеграції Миколаївської області у європейські економічні процеси у післявоєнний період.

Ключові слова: ВВП, макроекономічна ефективність, Миколаївська область, інвестиції, інфраструктура, зовнішня торгівля, державна політика, економічна стійкість, регіональний розвиток

Постановка проблеми

В умовах повномасштабної війни економіка України зазнає глибоких трансформацій, що особливо відчутно на регіональному рівні. Миколаївська область, як стратегічно важливий регіон, зіткнулася з порушенням виробничих ланцюгів, втратою інфраструктури та скороченням зовнішньої торгівлі, що негативно позначилося на динаміці ВВП.

У таких умовах зростає потреба в переосмисленні ролі валового внутрішнього продукту як показника економічної ефективності. ВВП традиційно використовується для оцінки обсягів виробництва, однак у кризовому контексті важливо враховувати його обмеження — зокрема, неврахування соціальних, екологічних та інституційних чинників.

Аналіз взаємозв'язків між ВВП та такими макроекономічними показниками, як безробіття, інфляція, зовнішня торгівля та інвестиції, дозволяє глибше оцінити економічну стійкість регіону. Водночас, навіть за умов війни, Миколаївщина демонструє ознаки стабілізації — зростання бюджетних надходжень, релокація бізнесу, реалізація інфраструктурних проєктів.

Отже, актуальність дослідження полягає в необхідності комплексного аналізу ВВП як інструменту оцінки ефективності економічних процесів і формування стратегічних напрямів розвитку Миколаївської області в умовах воєнного часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Оцінка валового внутрішнього продукту як ключового макроекономічного індикатора є предметом активних наукових дискусій як в українській, так і в зарубіжній літературі. У працях І. Дернової та співавт. [1] досліджується вплив глобальних викликів — пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення — на динаміку ВВП України із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу, що дозволяє простежити залежність цього показника від інфляції, безробіття, експорту, імпорту та інвестицій. А. Дорошенко та ін. [2] акцентують увагу на системі національних рахунків як базовій основі для оцінки економічного розвитку, здійснюючи порівняння динаміки ВВП України з країнами-сусідами та визначаючи ризики, що постали перед економікою у кризовий період 2020 року.

У дослідженнях В.В. Коваленко [3] розкривається значення ВВП у забезпеченні економічного зростання, зокрема аналізується вплив тіньової економіки, зовнішнього боргу та інфляції на структуру доходів бюджету. Авторка доводить, що скорочення ВВП супроводжується зменшенням частки заробітної плати, що негативно позначається на добробуті населення. Койбічук В., Боженко В. та ін. [4] пропонують інноваційні інструменти для оцінки мікроекономічного внеску у ВВП, розглядаючи ефективність бізнесу через макро- та мікрорівні. О. Пелех [5] аналізує структурні зміни у ВВП України, звертаючи увагу на нестабільність динаміки частки оплати праці та продуктивності, що ускладнює формування конкурентної економіки. І.Й. Фуфалко [6] досліджує взаємозв'язок між ВВП та національним багатством, пропонуючи показник ROE для оцінки ефективності використання ресурсів та підкреслюючи значення людського, природного й виробничого капіталу.

Попри значний науковий доробок, більшість досліджень мають певні обмеження: охоплюють переважно довоєнний період або початкові етапи кризи 2020–2022 рр.; недостатньо враховують регіональну специфіку, зокрема економіку Миколаївської області; рідко здійснюють комплексний аналіз взаємозв'язків між ВВП та інституційними, соціальними й екологічними чинниками у воєнних умовах.

Отже, невирішеною залишається проблема оцінки стійкості ВВП як інтегрального показника в умовах тривалої війни та розробки практичних механізмів його використання для стратегічного планування регіонального розвитку. Саме ця наукова прогалина визначає актуальність і новизну даного дослідження, спрямованого на комплексний аналіз ВВП з урахуванням специфіки Миколаївської області та сучасних викликів воєнного часу.

Формування цілей статті

Проблематика оцінки валового внутрішнього продукту як ключового макроекономічного індикатора активно розглядається у працях як українських, так і зарубіжних дослідників. У роботах І. Дернової та ін. [1] аналізується вплив глобальних викликів — пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення — на динаміку ВВП України із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу, що дозволяє визначити залежність ВВП від інфляції, безробіття, експорту, імпорту та інвестицій. А. Дорошенко та ін. [2] акцентують увагу на системі національних рахунків як основі для оцінки економічного розвитку, порівнюючи динаміку ВВП України з країнами-сусідами та виявляючи ризики, що постали перед економікою у кризовий період 2020 року. У дослідженнях В.В. Коваленко [3] розкривається роль ВВП у забезпеченні економічного зростання, зокрема вплив тіньової економіки, зовнішнього боргу та інфляції на структуру доходів бюджету. Авторка доводить, що скорочення ВВП супроводжується зменшенням частки заробітної плати, що негативно позначається на добробуті населення. Койбічук В., Боженко В. та ін. [4] розглядають ефективність бізнесу через макро- та мікрорівні, пропонуючи інноваційні інструменти для оцінки мікроекономічного внеску у ВВП. О. Пелех [5] аналізує структурні зміни у ВВП України, звертаючи увагу на хаотичність динаміки частки оплати праці та продуктивності, що ускладнює формування конкурентної економіки. І.Й. Фуфалко [6] досліджує взаємозв'язок між ВВП та національним багатством, пропонуючи показник ROE для оцінки ефективності використання ресурсів, підкреслюючи значення людського, природного та виробничого капіталу.

Однак, незважаючи на значну кількість публікацій, більшість із них: охоплюють переважно довоєнний період або початкові етапи кризи 2020–2022 рр.; недостатньо враховують регіональну

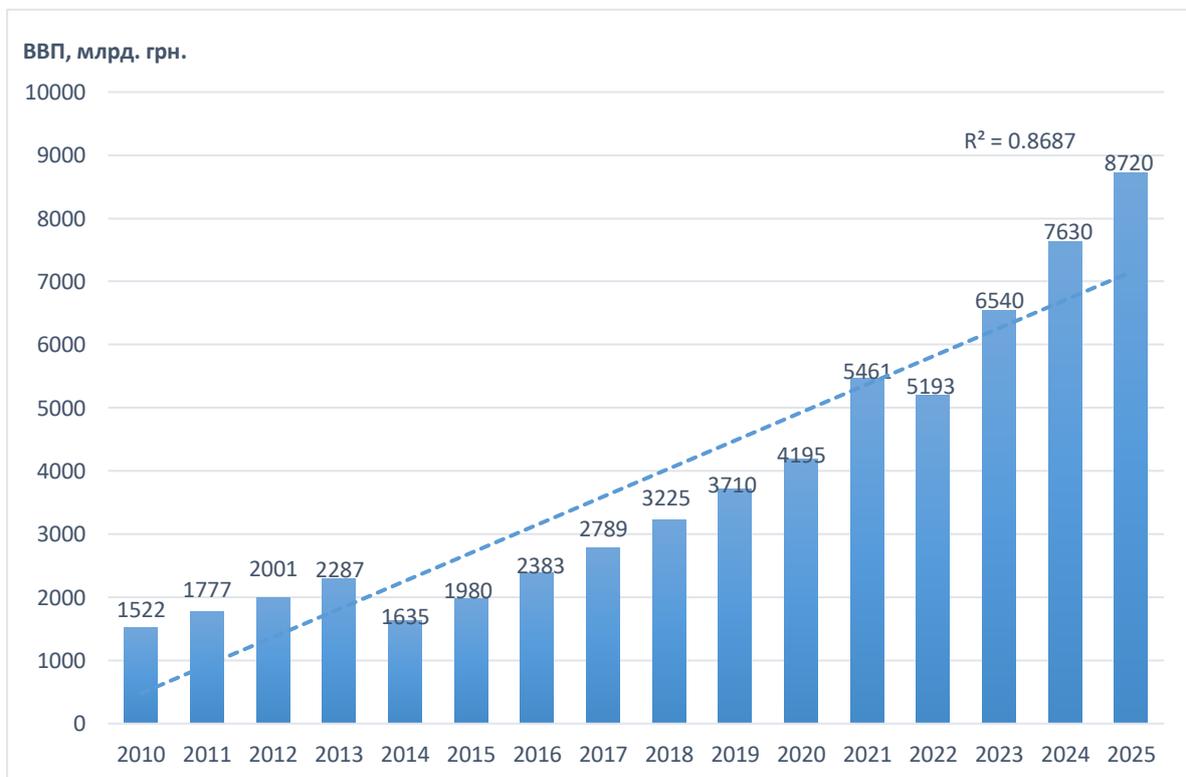
специфіку, зокрема особливості економіки Миколаївської області; рідко комплексно аналізують взаємозв'язки між ВВП та інституційними, соціальними й екологічними чинниками у воєнних умовах.

Невирішеною залишається проблема оцінки стійкості ВВП як інтегрального показника в умовах довготривалої війни та формулювання практичних механізмів його використання для стратегічного планування регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Валовий внутрішній продукт (ВВП) є ключовим макроекономічним показником, що відображає сукупну ринкову вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених у межах кордонів країни за певний період часу. Цей інтегральний показник слугує основним барометром економічної активності та продуктивності національної економіки. ВВП охоплює інформацію про споживання домогосподарств, приватні інвестиції, державні витрати та чистий експорт, що робить його універсальним індикатором для оцінки загального економічного стану країни. Зміни у ВВП, особливо реальному ВВП (скоригованому на інфляцію), надають важливу інформацію про економічні тенденції, такі як зростання або рецесія [7].

Динаміка реального ВВП України за останні п'ятнадцять років представлена на графіку нижче, що дозволяє візуально оцінити загальні макроекономічні тенденції.

Рисунок 1. Динаміка реального ВВП України у 2010–2025 роках

Складено автором на основі джерела [8,9].

Рис. 1 відображає динаміку валового внутрішнього продукту України за 2010–2025 рр. Упродовж періоду спостерігається стале зростання показника — з 1522 млрд грн у 2010 році до 8720 млрд грн у 2025 році, попри тимчасові спади у 2014 та 2022 рр., спричинені кризовими подіями. Трендова лінія з коефіцієнтом детермінації $R^2 = 0,8687$ свідчить про високу кореляцію між часом і зростанням ВВП, що підтверджує стабільну позитивну тенденцію розвитку економіки.

У цьому контексті доцільно розглядати ВВП не лише як статистичну величину, а як аналітичний інструмент, що дозволяє оцінити ефективність функціонування економіки на різних рівнях. Саме

тому подальший аналіз структури ВВП через призму макроекономічної теорії дає змогу глибше зрозуміти, як цей показник відображає загальну результативність економічних процесів.

Аналізуючи структуру ВВП через призму макроекономічної теорії, слід зазначити, що на макrorівні цей показник відображає ефективність економічних процесів через вимірювання загального обсягу виробництва та доходу, створеного в економіці. Він демонструє, наскільки ефективно використовуються праця, капітал і технології для виробництва товарів і послуг у масштабах усієї країни. Зростання ВВП зазвичай свідчить про покращення загальноекономічних процесів, таких як підвищення продуктивності праці, впровадження інновацій та досягнення ефекту масштабу. Крім того, динаміка ВВП дозволяє оцінювати ефективність макроекономічної політики держави та її вплив на загальну економічну активність [10].

Водночас, для повноти оцінки економічної ефективності, важливо враховувати і мікроекономічний вимір ВВП, який дозволяє простежити, як діяльність окремих суб'єктів господарювання трансформується у загальнонаціональні результати. Саме цей взаємозв'язок між мікро- та макrorівнями економіки є ключовим для розуміння природи економічного зростання.

Паралельно з макроекономічним виміром, на мікрорівні ВВП інтегрує додану вартість, створену окремими підприємствами та галузями, після врахування проміжного споживання. Таким чином, встановлюється прямий зв'язок між мікроекономічною ефективністю (наприклад, економічно ефективним виробництвом та вдосконаленням операційних процесів) та загальними економічними показниками. Підвищення продуктивності окремих фірм, оптимізація виробничих процесів та ефективне використання ресурсів на рівні підприємств безпосередньо впливають на зростання ВВП. Це демонструє, як мікроекономічна ефективність трансформується в макроекономічні результати, відображаючи взаємозв'язок між різними рівнями економічної системи [10]. Узагальнення цих взаємозв'язків представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Відображення ефективності економічних процесів у ВВП

Складено автором на основі джерела [10]

Аспект	Відображення у ВВП
Макроекономічна ефективність	Загальний обсяг виробництва, продуктивність праці, інновації, ефект масштабу
Мікроекономічна ефективність	Додана вартість підприємств, оптимізація виробничих процесів, ефективне використання ресурсів
Обмеження ВВП	Не враховує нерівність доходів, неринкову діяльність, екологічні наслідки, якість життя

Такий підхід дозволяє не лише кількісно оцінити економічну активність, а й виявити структурні особливості економіки, що формують її довгострокову стійкість. Важливо також враховувати обмеження ВВП як показника, що не охоплює соціальні, екологічні та інституційні аспекти розвитку.

Переходячи до аналізу системних зв'язків між ВВП та іншими макроекономічними параметрами, слід підкреслити, що валовий внутрішній продукт тісно взаємопов'язаний з такими показниками, як рівень безробіття, інфляція та зовнішня торгівля, що формують комплексну картину економічного стану регіону. Ці взаємозв'язки мають двосторонній характер: з одного боку, зміни у ВВП впливають на динаміку інших показників, а з іншого – коливання в рівні безробіття, інфляції та обсягах зовнішньої торгівлі безпосередньо відображаються на величині ВВП. Розуміння цих взаємозв'язків особливо важливе для аналізу економічного розвитку регіонів України, зокрема Миколаївської області, яка має свої специфічні економічні характеристики та стикається з унікальними викликами [11].

З огляду на це, доцільно розглянути окремі фактори, що формують економічну динаміку регіону, починаючи з ринку праці, який є одним із найчутливіших індикаторів змін у ВВП.

Рівень безробіття має обернений зв'язок з ВВП: зростання безробіття зазвичай супроводжується зниженням ВВП через зменшення виробництва та споживання. У Миколаївській області в першій половині 2025 року спостерігається відносна стабілізація на ринку праці, що відображається у зростанні надходжень від податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів майже на 900 мільйонів гривень порівняно з попереднім роком. Це свідчить про покращення ситуації з зайнятістю та доходами населення, що позитивно впливає на регіональний ВВП. Додатковим фактором

стабілізації ринку праці є релокація бізнесу з територій, більш постраждалих від конфлікту, що частково компенсує негативні тенденції в економіці регіону [12].

У цьому контексті важливо також враховувати роль зовнішньої торгівлі, яка, попри свою нестабільність, залишається одним із ключових драйверів економічної активності регіону.

Зовнішня торгівля традиційно підтримувала ВВП Миколаївської області завдяки профіциту, сформованому переважно експортом сільськогосподарської продукції. Проте після початку повномасштабного вторгнення загальні обсяги торгівлі скоротилися, що негативно позначилося на економічній активності регіону [13]. Характер впливу ключових економічних показників на динаміку ВВП Миколаївщини узагальнено в таблиці 2.

Зважаючи на вразливість регіону до зовнішніх шоків, особливо в аграрному секторі, постає потреба в переосмисленні стратегій економічного розвитку, які враховують як внутрішні резерви, так і зовнішню підтримку.

Таблиця 2

Взаємозв'язок ключових економічних показників з ВВП Миколаївської області

Складено автором на основі джерела [13]

Економічні показники	Вплив на ВВП Миколаївської області	Поточна тенденція, 2025 р.
Рівень безробіття	Обернений зв'язок: зниження безробіття сприяє зростанню ВВП	Відносна стабілізація, зростання податкових надходжень від ПДФО
Інфляція	Складний вплив: помірна інфляція може стимулювати, висока – пригнічувати ВВП	Адаптація бізнесу до інфляційних умов, підтримка внутрішнього попиту
Зовнішня торгівля	Прямий зв'язок: позитивний торговельний баланс підтримує ВВП	Профіцит торгівлі, але загальне зниження обсягів через конфлікт

Особливістю Миколаївської області є висока залежність її ВВП від експортно-орієнтованого сільського господарства, що робить регіональну економіку вразливою до торговельних порушень та коливань світових цін на сировинні товари. Порівняно з іншими регіонами України, особливо центральними та західними, які змогли переорієнтувати торгівлю на ринки ЄС через порушення доступу до Чорного моря, Миколаївська область має обмежені можливості для диверсифікації. Це призвело до того, що зростання ВВП регіону відстає від областей, які краще позиціоновані для переходу до нових секторів та торговельних партнерів. Водночас, фіскальна стійкість та міцна податкова база є ключовими для підтримки динаміки місцевого ВВП в умовах складного макроекономічного контексту.

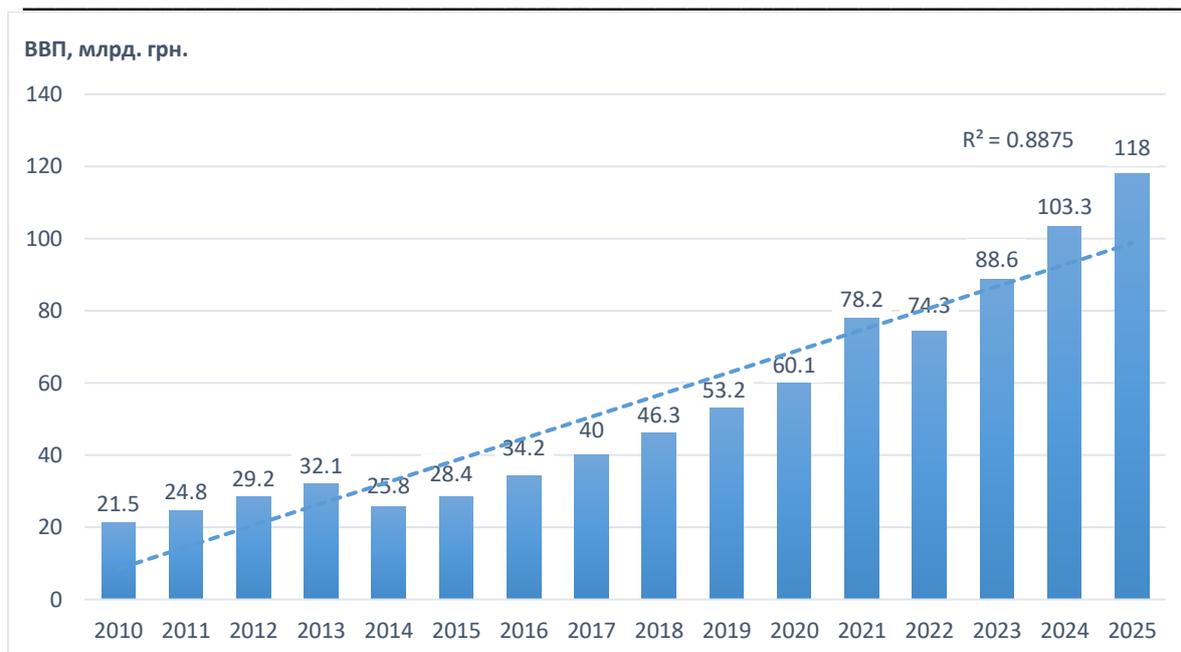
У цьому світлі важливо розглянути, як саме макроекономічні чинники, зокрема бюджетна політика, інвестиційна активність та інфраструктурні ініціативи, формують траєкторію економічного розвитку регіону та впливають на динаміку ВВП.

Вивчення факторів, що впливають на ВВП Миколаївської області, підкреслює важливість макроекономічних чинників, особливо в умовах війни. У 2025 році область демонструє помірне зростання 2–3,3% попри пошкодження інфраструктури. Зростання бюджетних надходжень, перевищивши 5 мільярдів гривень, обумовлене податками та релокацією бізнесу з інших регіонів, що підтримує економіку [14].

Щоб простежити динаміку регіонального економічного зростання, нижче подано графік зміни ВВП Миколаївської області за останні роки.

Графік демонструє динаміку валового регіонального продукту (ВРП) Миколаївської області у 2010–2025 роках. Спостерігається стале зростання показника — з 21,5 млрд грн у 2010 році до 118 млрд грн у 2025 році, що свідчить про поступове економічне відновлення та посилення виробничого потенціалу регіону після кризових періодів. Трендова лінія з високим коефіцієнтом детермінації ($R^2 = 0,8875$) вказує на стабільну позитивну тенденцію зростання ВВП, що може бути результатом структурної модернізації економіки, розвитку аграрного сектору та залучення інвестицій у промисловість області.

Ці позитивні зрушення стали можливими завдяки цілеспрямованій державній політиці, яка сприяє економічному відновленню через інфраструктурні проекти, модернізацію логістичних вузлів та підтримку стратегічних галузей.

Рисунок 2. Зміна ВВП Миколаївської області у 2010–2025 рр.

Джерело: розробка автора на основі [14,15]

Державна політика в Миколаївській області спрямована на стимулювання економічного розвитку через модернізацію портової інфраструктури, створення транспортно-логістичного хабу, розвиток альтернативної енергетики та агросектору. Виділення понад 1,5 млрд грн на відбудову критичних об'єктів дозволяє підвищити енергетичну стійкість регіону та закласти основу для сталого зростання [16].

Паралельно з цим, важливу роль у формуванні нової економічної моделі регіону відіграють інвестиції, які не лише забезпечують фінансові ресурси, а й задають стратегічні вектори розвитку.

Інвестиції стали ключовим чинником економічного відновлення Миколаївської області у 2023–2025 роках. Регіон демонструє стратегічний зсув у бік промислового оновлення та розвитку блакитної економіки, що підтримується як внутрішніми реформами, так і міжнародними ініціативами — зокрема, трансформацією суднобудівних верфей, розвитком морських технологій та зелених інновацій.

У цьому контексті інфраструктурні проекти виступають не лише як інструмент відновлення, а й як каталізатор довгострокового зростання, що забезпечує мультиплікативний ефект для всієї економіки області. Інфраструктурні проекти, зокрема модернізація водної системи, ревіталізація промислових зон та створення логістичних хабів, стали основою для довгострокового економічного зростання Миколаївської області. Загальний обсяг грантової підтримки з боку ЄС перевищив 300 млн євро, що дозволило активізувати трансформацію регіону в інноваційно-орієнтовану економіку [17]. Узагальнені приклади впливу макроекономічних чинників на ВВП області наведено в таблиці 3.

Як видно з наведеного аналізу, навіть за умов зовнішніх викликів, регіон демонструє здатність до адаптації та структурної перебудови. Водночас, ці процеси супроводжуються низкою бар'єрів, які потребують системного вирішення.

Незважаючи на позитивні зрушення, економічний розвиток Миколаївської області стикається з низкою викликів, які обмежують зростання ВВП. Серед них – дефіцит робочої сили через мобілізацію та міграцію, підвищення вхідних витрат через інфляцію та потреби в імпорті енергоносіїв, розширення дефіциту поточного рахунку та фіскального дефіциту, а також ослаблення експортного попиту, особливо в сільському господарстві. Міжнародні партнери, зокрема ЄС та Данія, відіграють важливу роль у подоланні цих викликів, надаючи технічну допомогу та фінансову підтримку для прискорення відбудови, стимулювання інвестицій та створення основи для довгострокової економічної стійкості регіону [17].

Таблиця 3

Вплив макроекономічних факторів на ВВП Миколаївської області

Розробка автора на основі джерела [17]

Макроекономічний фактор	Конкретні приклади в Миколаївській області	Вплив на ВВП
Державна політика	Оновлений план розвитку області; виділення 1,5 млрд грн на відбудову; будівництво модульних котельень	Створення основи для сталого зростання; підвищення енергетичної стійкості
Інвестиції	Трансформація суднобудівних верфей в індустриальні парки; ініціатива «Мери за економічне зростання»	Диверсифікація економіки; залучення місцевого та іноземного капіталу
Інфраструктурні проекти	Модернізація портової інфраструктури; грантове фінансування ЄС (300 млн євро); ревіталізація промзони	Створення транспортно-логістичного хабу; перехід до інноваційної економіки

Усвідомлення цих обмежень є необхідною передумовою для формування ефективної стратегії розвитку, яка має спиратися не лише на поточні показники, а й на перспективні напрями трансформації економіки.

Узагальнюючи проведений аналіз, можна стверджувати, що валовий внутрішній продукт залишається ключовим інтегральним показником для аналізу економічної ефективності, оскільки він кількісно визначає загальну ринкову вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених у межах кордонів країни. Цей універсальний індикатор дозволяє стандартизовано порівнювати економічну продуктивність та зростання різних країн і регіонів. Проведений аналіз підтверджує, що ВВП ефективно відображає загальний стан економіки, інтегруючи результати діяльності всіх секторів та галузей. У випадку Миколаївської області ВВП демонструє помірне зростання в умовах складних макроекономічних викликів, що свідчить про відносну стійкість регіональної економіки [18].

Однак, для комплексного розуміння економічного добробуту, необхідно враховувати й ті аспекти, які залишаються поза межами охоплення ВВП, зокрема соціальні, екологічні та інституційні чинники. Водночас, ВВП має низку обмежень як індикатор економічного добробуту. Він не враховує якість життя, соціальну нерівність, тіньову економіку, екологічні втрати та неринкову діяльність. Тому його зростання не завжди свідчить про реальне покращення добробуту населення або сталий розвиток регіону. З огляду на це, стратегічне планування економічного розвитку має враховувати не лише кількісні показники, а й якісні параметри, що формують основу для сталого та інклюзивного зростання.

На основі проведеного аналізу можна сформулювати ключові рекомендації для покращення економічної ситуації в Миколаївській області. Насамперед, необхідно зосередитись на створенні диверсифікованої економіки через інвестиції в портову та транспортну інфраструктуру, розвиток блакитної економіки (стале використання водних та морських ресурсів), розширення альтернативних джерел енергії та модернізацію аграрного сектору. Конкретні напрями розвитку регіональної економіки та їх очікуваний вплив на ВВП узагальнено в таблиці 4.

Таблиця 4

Стратегічні напрями розвитку економіки Миколаївської області

Складено автором на основі джерела [19]

Напрямок розвитку	Конкретні рекомендації	Очікуваний вплив на ВВП
Диверсифікація економіки	Інвестиції в портову інфраструктуру; розвиток блакитної економіки; розширення альтернативної енергетики	Зниження залежності від окремих секторів; підвищення стійкості до зовнішніх шоків
Інноваційний розвиток	Створення спеціальних економічних зон; підтримка технологічних стартапів; співпраця з ЄС у сфері інновацій	Зростання продуктивності; створення продукції з вищою доданою вартістю
Людський капітал	Програми перекваліфікації; залучення фахівців з інших регіонів; освітні ініціативи з міжнародними партнерами	Подолання дефіциту кваліфікованих кадрів; підвищення якості робочої сили

Доцільним є розвиток транспортно-логістичних хабів, пов'язаних з портом, та розширення морських технологій й екологічно чистого виробництва. Важливо залучати інвестиції через створення спеціальних економічних зон з пільговим оподаткуванням та сприяти інноваційному зростанню за підтримки міжнародних партнерів [19]. З огляду на викладене, формування нової економічної парадигми для Миколаївської області має ґрунтуватися на поєднанні інституційної підтримки, інноваційного потенціалу та соціальної згуртованості, що дозволить забезпечити не лише зростання ВВП, а й підвищення добробуту населення та стійкість регіону до майбутніх викликів.

Висновки

У межах дослідження валовий внутрішній продукт розглянуто як інтегральний показник ефективності економічних процесів, що дозволяє оцінити продуктивність національної та регіональної економіки. Встановлено, що ВВП є важливим інструментом макроекономічного аналізу, який відображає не лише обсяг виробництва, а й загальну динаміку економічного розвитку.

Проаналізовано взаємозв'язки між ВВП та ключовими макроекономічними показниками, такими як рівень безробіття, інфляція, зовнішня торгівля, інвестиційна активність та державна політика. Визначено, що ефективне управління цими чинниками сприяє стабілізації економіки та підвищенню її конкурентоспроможності.

Особливу увагу приділено Миколаївській області як регіону з високим потенціалом економічного розвитку. Виявлено, що стратегічні напрями трансформації економіки регіону мають базуватись на диверсифікації, розвитку інфраструктури, підтримці інноваційної діяльності та зміцненні людського капіталу.

Таким чином, дослідження створює підґрунтя для більш точного розуміння економічних процесів та визначення пріоритетів регіонального розвитку.

TURIANSKA MARIIA ¹, KORENYUK LIUDMYLA²

1. Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of the Management and Finance International Classical University named Philip Orlik, Mykolaiv, e-mail: m2659235@gmail.com ORCID:0009-0004- 7869- 5567

2. Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Transport Technologies and International Logistics, Dnipro, e-mail: lusikorenyuk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3187-3288

GDP AS AN INTEGRAL INDICATOR AND INVESTMENT ACTIVITY (A CASE STUDY OF MYKOLAIV REGION)

Objectives. The study aims to assess the role of gross domestic product (GDP) as an integral indicator of the efficiency of economic processes and investment activity in the system of macro- and microeconomic relationships, with a particular focus on the resilience and structural transformation of the economy of Mykolaiv Oblast during wartime and in the post-war recovery period. **Method.** The research employs the following methods: analysis and synthesis — to examine the dynamics of GDP, the structure of income and expenditure, and investment activity; comparison — to contrast the economic indicators of Mykolaiv Oblast with other Ukrainian regions and selected EU countries; induction and deduction — to draw general conclusions from specific statistical observations; a systemic approach — to identify interrelations between GDP and unemployment, inflation, foreign trade, state policy, and infrastructure projects; and graphical methods — to visualize GDP trends and macroeconomic dependencies. **The results.** The study identifies the key factors influencing GDP dynamics in Mykolaiv Oblast, including unemployment, inflation, foreign trade, and investment activity. It demonstrates that the region's dependence on export-oriented agriculture makes its economy vulnerable to external shocks, while business relocation and fiscal stability contribute positively to GDP growth. The findings also highlight the dual impact of inflation, the stabilizing role of infrastructure projects, and the necessity of diversification for long-term resilience. **Scientific novelty.** The novelty of the research lies in its comprehensive analysis of GDP as an integral indicator of economic efficiency under wartime conditions, with emphasis on the regional specificity of Mykolaiv Oblast. For the first time, the study systematizes the interconnections between macro- and microeconomic factors in the context of war, substantiating strategic directions for economic transformation such as diversification, development of the blue economy, modernization of infrastructure, and strengthening of human capital. **Practical significance.** The findings can be applied by government institutions and

local authorities to optimize regional economic policy, design investment strategies, modernize infrastructure, and integrate Mykolaiv Oblast into European economic processes during the post-war recovery. The results also provide a basis for enhancing economic resilience and ensuring sustainable development in the face of external challenges.

Keywords: gross domestic product; macroeconomic indicators; Mykolaiv Oblast; regional economy; investment; infrastructure; diversification; economic resilience; institutional support

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dernova I., Borovyk T., Danylevska L. Gross domestic product of Ukraine in the context of global challenges. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2023. Vol. 2023, no. 2. P. 279–288. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.279> (date of access: 11.11.2025).
2. Doroshenko A., Doroshenko O., Konchakovskii Y. Gross domestic product of Ukraine: level and growth prospects. *Black Sea Economic Studies*. 2020. No. 52. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.52-10> (date of access: 11.11.2025).
3. Kovalenko V. Gross domestic product and its place in the state's economic growth. *Socio-Economic Research Bulletin*. 2020. No. 3-4(74-75). P. 58–72. URL: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(74-75\).2020.58-72](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(74-75).2020.58-72) (date of access: 11.11.2025).
4. Ефективність бізнесу: макро- та мікрорівні / В. Койбічук та ін. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2022. Т. 5, № 46. С. 407–416. URL: <https://doi.org/10.55643/fcapter.5.46.2022.3889> (дата звернення: 11.11.2025).
5. Pelekh O. B. Microeconomic changes dynamics in the Ukrainian GDP structure. *Efektivna ekonomika*. 2018. No. 11. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.54> (date of access: 11.11.2025).
6. Fufalko I. Y. Взаємозв'язок ввп та національного багатства як ключових індикаторів розвитку економіки країни. *The actual problems of regional economy development*. 2020. Т. 1, № 14. С. 161–169. URL: <https://doi.org/10.15330/apred.1.14.161-169> (дата звернення: 11.11.2025).
7. O'Trakoun J. What's the Federal Reserve Bank of Richmond | Richmond Fed. URL: https://www.richmondfed.org/research/national_economy/macro_minute/2025/what_is_the_g_in_gdp (date of access: 12.11.2025).
8. Kolisnichenko V. Ukraine's GDP grew by 5.3% y/y in 2023 – State Statistics Service – News – GMK Center. *GMK*. URL: <https://gmk.center/en/news/ukraines-gdp-grew-by-5-3-y-y-in-2023-state-statistics-service/> (date of access: 12.11.2025).
9. NBU estimates Ukraine's GDP growth at 4% in Q3, 2024, expects it to slow to 2.4%-2.3% in Q4 2024, Q1 2025. *Interfax*. URL: <https://www.interfax.com/newsroom/top-stories/107606/> (date of access: 12.11.2025).
10. Klingensmith J. Z. Gross Domestic Product – Introduction to Macroeconomics. *Introduction to Macroeconomics*. URL: <https://psu.pb.unizin.org/introductiontomacroeconomics/chapter/production-and-economic-growth/> (date of access: 12.11.2025).
11. Бальчинос А. Budgets of Mykolaiv Oblast communities replenished by UAH 5 billion. *Інтент :: Суспільно-політичне видання:: Регіональна мережа якісної журналістики*. URL: <https://intent.press/en/news/economy/2025/budgets-of-mykolaiv-oblast-communities-replenished-by-uah-5-billion/> (date of access: 12.11.2025).
12. Ukraine: Economy rebounds in the first quarter. *FocusEconomics*. URL: <https://www.focus-economics.com/countries/ukraine/news/gdp/ukraine-national-accounts-15-07-2025-economy-rebounds-in-the-first-quarter/> (date of access: 12.11.2025).
13. Zharova L. Ukraine and the world through the prism of trade. *Institute of New Europe*. URL: <https://ine.org.pl/en/ukraine-and-the-world-through-the-prism-of-trade/> (date of access: 12.11.2025).
14. Fitch Affirms Ukrainian City of Mykolaiv at 'CCC'. *Fitch Ratings: Credit Ratings & Analysis For Financial Markets*. URL: <https://www.fitchratings.com/research/international-public-finance/fitch-affirms-ukrainian-city-of-mykolaiv-at-ccc-26-09-2025> (date of access: 12.11.2025).
15. Валовий регіональний продукт - Набори даних - Портал відкритих даних. *Головна сторінка - Data.gov.ua*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/6e24b7d1-218f-4899-b187-19de3ad1ded6/resource/85b0bf89-1021-4e07-bafc-f7b7c5125555> (дата звернення: 12.11.2025).
16. Mykolaiv: From Destruction to Economic Rebirth. *EU4Business*. URL: <https://eu4business.eu/success-stories/mykolaiv-from-destruction-to-economic-rebirth/> (date of access: 12.11.2025).
17. Business Outlook Survey of Mykolaiv Oblast. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/files/bos/14_Mykolaiv_2025-q2_eng.pdf (date of access: 12.11.2025).
18. Advantages and Limitations of GDP Data in Global Market Expansion. *MAY Planning*. URL: <https://en.may-plan.com/kconsulting-b/5880/> (date of access: 12.11.2025).

19. Балчінос А. Economic growth: Mykolaiv region leads in the Ministry of Finance's ranking of tax growth. *Інтент: Суспільно-політичне видання: Регіональна мережа якісної журналістики*. URL: <https://intent.press/en/news/economy/2025/mykolaiv-region-leads-ukraine-in-personal-income-tax-revenue-growth/> (date of access: 12.11.2025).

REFERENCES

1. Dernova, I., Borovyk, T., & Danylevska, L. (2023). Gross domestic product of Ukraine in the context of global challenges. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, 2023(2), 279–288. <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.279>
2. Doroshenko, A., Doroshenko, O., & Konchakovskii, Y. (2020). Gross domestic product of ukraine: level and growth prospects. *Black Sea Economic Studies*, (52). <https://doi.org/10.32843/bses.52-10>
3. Kovalenko, V. (2020). Gross domestic product and its place in the states economic growth. *Socio-Economic Research Bulletin*, (3-4(74-75)), 58–72. [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(74-75\).2020.58-72](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(74-75).2020.58-72)
4. Koibichuk, V., Bozhenko, V., Dziubenko, O., Petryk, S., Drozd, S., & Lieonov, H. (2022). Efektyvnist biznesu: makro- ta mikrovymiry. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 5(46), 407–416. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.46.2022.3889>
5. Pelekh, O. B. (2018). Microeconomic changes dynamics in the ukrainian GDP structure. *Efektyvna ekonomika*, (11). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.54>
6. Fufalko, I. Y. (2020). Vzaiemozviazok vvp ta natsionalnoho bahatstva yak kliuchovykh indyikatoriv rozvytku ekonomiky krainy. *The actual problems of regional economy development*, 1(14), 161–169. <https://doi.org/10.15330/apred.1.14.161-169>
7. OTrakoun, J. (2025). Whats the. Federal Reserve Bank of Richmond | Richmond Fed. https://www.richmondfed.org/research/national_economy/macro_minute/2025/what_is_the_g_in_gdp
8. Kolisnichenko, V. (2024). Ukraines GDP grew by 5.3% y/y in 2023 – State Statistics Service — News — GMK Center. GMK. <https://gmk.center/en/news/ukraines-gdp-grew-by-5-3-y-y-in-2023-state-statistics-service/>
9. NBU estimates Ukraines GDP growth at 4% in Q3, 2024, expects it to slow to 2.4%-2.3% in Q4 2024, Q1 2025. (2024). Interfax. <https://www.interfax.com/newsroom/top-stories/107606/>
10. Klingensmith, J. Z. (b. d.). *Gross Domestic Product – Introduction to Macroeconomics*. Introduction to Macroeconomics. <https://psu.pb.unizin.org/introductiontomacroeconomics/chapter/production-and-economic-growth/>
11. Balchinos, A. (2025). Budgets of Mykolaiv Oblast communities replenished by UAH 5 billion. *Intent :: Suspilno-politychne vydannia: Rehionalna merezha yakisnoi zhurnalistyky*. <https://intent.press/en/news/economy/2025/budgets-of-mykolaiv-oblast-communities-replenished-by-uah-5-billion/>
12. Ukraine: Economy rebounds in the first quarter. (2025). FocusEconomics. <https://www.focus-economics.com/countries/ukraine/news/gdp/ukraine-national-accounts-15-07-2025-economy-rebounds-in-the-first-quarter/>
13. Zharova, L. (2025). Ukraine and the world through the prism of trade. *Institute of New Europe*. <https://ine.org.pl/en/ukraine-and-the-world-through-the-prism-of-trade/>
14. Fitch Affirms Ukrainian City of Mykolaiv at CCC. (2025). Fitch Ratings: Credit Ratings & Analysis For Financial Markets. <https://www.fitchratings.com/research/international-public-finance/fitch-affirms-ukrainian-city-of-mykolaiv-at-ccc-26-09-2025>
15. Valovyi rehionalnyi produkt - Nabory danykh - Portal vidkrytykh danykh. (2025). Holovna storinka - Data.gov.ua. <https://data.gov.ua/dataset/6e24b7d1-218f-4899-b187-19de3ad1ded6/resource/85b0bf89-1021-4e07-bafc-f7b7c5125555>
16. Mykolaiv: From Destruction to Economic Rebirth. (2025). EU4Business. <https://eu4business.eu/success-stories/mykolaiv-from-destruction-to-economic-rebirth/>
17. Business Outlook Survey of Mykolaiv Oblast. (2025). Natsionalnyi bank Ukrainy. https://bank.gov.ua/files/bos/14_Mykolaiv_2025-q2_eng.pdf
18. Advantages and Limitations of GDP Data in Global Market Expansion. (2025). MAY Planning. <https://en.may-plan.com/kconsulting-b/5880/>
19. Balchinos, A. (2025). Economic growth: Mykolaiv region leads in the Ministry of Finances ranking of tax growth. *Intent :: Suspilno-politychne vydannia: Rehionalna merezha yakisnoi zhurnalistyky*. <https://intent.press/en/news/economy/2025/mykolaiv-region-leads-ukraine-in-personal-income-tax-revenue-growth/>

Стаття надійшла до редакції: 24.11.2025

Received: 11.24.2025